

**Силабус
освітнього компонента 306**

Господарське та трудове право

Назва дисципліни:	Господарське та трудове право
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Галузь знань:	07 Управління та адміністрування
Спеціальність:	076 Підприємництво та торгівля
Освітньо-професійна (Освітньо-наукова) програма:	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=5748
Рік навчання:	2
Семестр:	3
Обсяг освітнього компонента	4 кредити (120 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра обліку і оподаткування
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Перунова Олена Миколаївна, к.ю.н., доцент
Контактний телефон:	0679999499
E-mail:	ie_khnahu@ukr.net

Короткий зміст освітнього компонента:

Метою є формування у студентів системи правових знань, невід'ємно пов'язаних з господарською діяльністю; засвоєння теоретичних знань та практичних навичок, пов'язаних із правовим регулюванням професійної діяльності, правовим статусом суб'єктів господарювання та органів державної влади; опанування студентами основних положень трудового права України та навчитися застосовувати їх у практичній діяльності.

Це в свою чергу сприяє вихованню у студентів правового мислення та подальшого розширення і поглиблення світогляду, що є необхідним для практичної діяльності майбутніх спеціалістів.

Предмет: вивчення навчальної дисципліни є господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання; трудові відносини, тобто суспільні відносини, що виникають у процесі застосування людиною своїх здібностей у виконанні певної трудової функції.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- засвоєння норм господарського законодавства;
- дослідження сутності різних наукових шкіл
- вироблення у студентів наукового підходу до оцінки чинного господарського права, необхідності вдосконалення його для правового регулювання господарської діяльності;
- набуття навичок роботи з нормативним матеріалом;
- вміння розв'язати конкретні господарські ситуації на базі національного та міжнародного законодавства; розвитку правового мислення щодо реалізації господарського права в обраній сфері діяльності;
- усвідомлення відповідальності при здійсненні юридично значимих дій;

- засвоєння специфічної фахової термінології, формування професійно грамотної юридичної мови, як важливого компонента правової культури майбутнього фахівця, що дозволить на більш високому рівні в подальшому вивчати інші юридичні науки; розвиток логічного мислення, уміння аргументувати власну позицію, розвиток творчих нахилів студентів; вироблення елементарних навичок дослідницької діяльності.

Передумови для вивчення освітнього компоненту:

ЗО1 «Правознавство та адміністративне право».

Компетентності, яких набуває здобувач:

Загальні компетентності:

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

Результати навчання відповідно до освітньої програми:

ПРН9. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави.

ПРН16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	
		очна	заочна
1	ЛК – Загальна характеристика господарського законодавства	1	2
	ПР – Господарське право як галузь права: предмет і метод господарського права. Загальна характеристика господарських правовідносин, їх види. Принципи господарського права (використання загальноправових, галузевих принципів, принципів окремих правових інститутів). Система господарського права: загальна характеристика.	1	1
	СР – Джерела господарського права: звичаї та нормативно-правові акти. Загальна характеристика господарського законодавства. Локальні нормативно-правові акти. Аналогія права та аналогія закону. Використання інтерпретаційних норм для регулювання господарських правовідносин.	5	7
2	ЛК – Підприємництво як спосіб здійснення господарської діяльності	1	1
	ПР – Загальна характеристика господарської діяльності, її види. Передумови реалізації права на заняття підприємницькою діяльністю. Поняття, ознаки та види підприємництва. Принципи підприємницької діяльності.	1	
	СР – Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності	5	7
3	ЛК – Правове становище підприємств	1	1
	ПР – Поняття, види та етапи легалізації. Державна реєстрація	1	1

	юридичних осіб		
	СР – Державна реєстрація фізичних осіб-підприємців. Загальна характеристика реєстрації змін та доповнень до засновницьких документів та відомостей про фізичну особу-підприємця. Загальна характеристика підстав реєстрації припинення юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців. Спеціальна державна реєстрація.	5	7
4	ЛК – Правовий статус господарських товариств	1	
	ПР – Поняття та юридичний статус акціонерного товариства, порядок його створення. Правовий статус товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ)	1	
	СР – Особливості відповідальності ТОВ та товариства з додатковою відповідальністю. Правовий статус повного та командитного товариств	5	7
5	ЛК – Правове регулювання відносин власності в Україні	1	
	ПР – Поняття власності та права власності. Зміст права власності. Підстави набуття та припинення права власності. Види (форми) власності	1	
	СР – Правовий режим майна суб'єктів господарювання. Загальна характеристика права господарського відання та права оперативного управління. Характеристика майна у сфері господарювання та джерела його формування	5	7
6	ЛК – Загальні положення про господарсько-договірні зобов'язання у сфері господарювання	1	
	ПР – Поняття, види та підстави господарських зобов'язань. Поняття, зміст, види та порядок укладання господарських договорів. Зміна та розірвання господарських договорів. Принципи виконання господарських договорів.	1	
	СР – Способи забезпечення господарських зобов'язань: загальна характеристика.	5	7
7	ЛК – Правове регулювання банкрутства	1	
	ПР – Банкрутство суб'єктів господарювання: поняття, суб'єкти, умови порушення справи про банкрутство. Провадження у справах про банкрутство. Порядок виявлення кредиторів.	1	
	СР – Стадії провадження справ про банкрутство та їх загальна характеристика. Порядок проведення санації. Наслідки визнання боржника банкрутом	5	7
8	ЛК – Правовий захист прав та законних інтересів суб'єктів господарювання	1	
	ПР – Способи і механізми захисту прав та законних інтересів господарювання. Цивільний, кримінальний, адміністративний і нотаріальний захист прав та законних інтересів суб'єктів господарювання	1	
	СР – Розгляд господарських спорів судами загальної юрисдикції Розгляд спорів господарськими судами. Підвідомчість господарських спорів і компетенція господарських судів щодо їх вирішення. Порядок розгляду спорів господарськими судами. Виконання рішень господарського суду. Особливості розгляду спорів між суб'єктами підприємницької діяльності третейськими судами.	5	7
9	ЛК – Поняття, предмет та значення трудового права. Джерела трудового права	1	
	ПР – Функції трудового права. Основні принципи трудового права. Система трудового права. Правовий статус суб'єктів трудового	1	

	права. Система трудового законодавства		
	СР – Поняття джерел трудового права, їх види. Локальні нормативні акти як особливе джерело трудового права	6	7
10	ЛК – Колективні договори і угоди.	1	
	ПР - Структура і порядок прийняття колективного договору. Поняття та види колективних угод	1	
	СР – Права та обов'язки сторін колективного договору. Нормативні та зобов'язальні положення колективного договору.	6	7
11	ЛК – Укладення трудового договору	1	
	ПР - Трудовий договір про тимчасову та сезонну роботу. Трудовий договір про суміщення професій і посад. Сумісництво. Контракт як особлива форма трудового договору	1	
	СР – Порядок укладення, види трудового договору. Види трудових договорів	6	7
12	ЛК – Зміна трудового договору.	1	
	ПР - Переміщення на інше робоче місце і його відмінність від переведення. Зміна істотних умов праці	1	
	СР – Переведення у разі виробничої потреби та простою. Переведення на легшу роботу за станом здоров'я	6	7
13	ЛК – Припинення трудового договору	1	
	ПР - Додаткові підстави розірвання трудового договору. Порядок звільнення і проведення розрахунку. Вихідна допомога	1	
	СР – Порядок та підстави розірвання трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника, власника або уповноваженого ним органу	6	7
14	ЛК - Робочий час та час відпочинку	1	
	ПР - Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Творчі відпустки. Соціальні відпустки. Відпустки без збереження заробітної плати і порядок їх надання	1	
	СР - Види відпусток. Щорічна основна відпустка і порядок її надання. Щорічна додаткова відпустка, її види і порядок надання.	6	7
15	ЛК - Оплата праці. Гарантійні та компенсаційні виплати.	1	
	ПР - Поняття гарантійних виплат. Види гарантійних виплат. Поняття компенсаційних виплат. Види компенсаційних виплат	1	
	СР - Порядок виплати заробітної плати. Обмеження утримань із заробітної плати. Індикація заробітної плати	6	8
16	ЛК - Дисципліна праці. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору	1	
	ПР - Підстава та умови матеріальної відповідальності працівників. Її відмінності від цивільно-правової відповідальності. Види матеріальної відповідальності працівників. Правове регулювання охорони праці. Пільги для працівників які, поєднують роботу з навчанням	1	
	СР - Юридична відповідальність за порушення трудової дисципліни. Загальна та спеціальна відповідальність. Поняття, значення, функції матеріальної відповідальності сторін трудового договору.	6	8
Разом	ЛК	16	4
	ПР (ЛР, СЗ)	16	2
	СР	88	114

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (за наявності):

Методи навчання:

- 1) словесні (лекції, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія, робота з книгою тощо)
- 2) наочні (метод ілюстрації та демонстрації),
- 3) практичні завдання.

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

1.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

1.3 Семінарські заняття оцінюються якістю виконання індивідуального завдання/реферату.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

– «відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де $K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K1, K2, \dots, Kn$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100- бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	від 35 до 59
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1 Здобувач вищої освіти отримує залік на останньому занятті з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 100-бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку (таблиця 1).

Здобувачі вищої освіти, які мають середню поточну оцінку з дисципліни нижче ніж «3» (60 балів), на останньому занятті можуть підвищити свій поточний бал шляхом складання тестів з дисципліни.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;
- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;
- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;
- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

2 Умовою отримання заліку є:

- відпрацювання всіх пропущених занять;
- середня поточна оцінка з дисципліни не нижче «3» (60 балів).

3 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

3.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

3.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;
- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;
- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів

- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;
- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів
- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;
- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

3.3 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

4 Результат навчання оцінюється (*обрати потрібне*):

– за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) згідно з таблицею 2;

– за 100-бальною шкалою (для диференційованого заліку) згідно з таблицею 3.

Підсумкова оцінка разом з додатковими балами не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 2 – Шкала переведення балів у національну систему оцінювання

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
від 60 балів до 100 балів	зараховано
менше 60 балів	незараховано

Таблиця 3 – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою залік	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Критерії
90-100	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80–89		B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79		C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74		D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою залік	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Критерії
60–66	Не зараховано	E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35–59		FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0–34		F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.p_df), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).

- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Базова література

- 1.1. Конституція України від 28.06. 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%DO%BA/96-%DO%B2%D1%80#Text>
- 1.2. Кодекс законів про працю України. Х.: ПП «ІГВІНІ», 2007. 128с.
- 1.3. Про безробіття: Конвенція МОП № 2, 1919 р. (ратифікована 4 лютого 1994 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993/-143#Text>.
- 1.4. Науково – практичний коментар Господарського кодексу України / За заг. ред.. В.С. Щербина, Н.Б. Пацуриї. Київ: Юрінком Інтер. 2019. 816 с.
- 1.5. Господарське право (Загальна частина): підручник. За ред.. В.С. Щербини, В.В. Резнікової. Київ : Видавництво Ліра – К. 2021. – 448 с.
- 1.6. Тетарчук І., Дяків Т. Господарське право України . Навчальний посібник для підготовки до іспитів. – К. : Видавництво Центр Учбової літератури – К, 2021. – 208 с.
- 1.6. О.Л. Кучма, Л.М. Сіньова, С.М. Черноус. Трудове право України. Практикум для студентів юридичного факультету. – Київ : «Основи України». 2017. – 146 с.
- 1.7. Трудове право України: підручник / МВС України, Харків. Нац.. ун-т внутр. справ; [С.М. Бортнік, К.Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін..] – Харків, 2019. – 408 с.
- 1.8. Трудове право: підручник. О.М. Ярошенко, С.М. Прилипко, А.М. Слюсар; за заг. ред. О.М. Ярошенка. 3 вид. перероб. і допов. Харків: Право. 2019. 544 с.

2. Допоміжна література

- 2.1. Джуринський О.В. Джерела господарського права України: Монографія. – К.: Видавництво Ліра – К, 2016. – 204 с.
- 2.2. Чайковська В.В. Господарське право: підручник. Одеса: Видавництво «Фенікс», 2018. 368 с.
- 2.3. І.М. Паньонко ; Н.П. Мокрицька. Трудове право України: навчальний посібник / кол. авторів; за ред.. В.О. Кучера. – Львів: ЛьвДУВС, 2017. – 564 с.
- 2.4 Курс порівняльного трудового права: підручник у 2 томах / М.І. Іншин, А.Р. Мацюк, А.М. Соцький, В.І. Щербина; за ред. акад. А.Р. Мацюка. – 2-ге вид., змін. і доп. – Х.: Діса плюс, 2015. – Т. 2. – 744 с.
- 2.5. Трудове право України: навч. посіб. / В.О. Кучер та ін.; за заг. ред..В.О.Кучера; Львів. Держ.ун-т внутр.. справ. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 563 с.
- 2.6. Швидка Т.І. господарське право в схемах і таблицях: навч. посію. / Т.І. Швидка; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – 5-те вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2022. -186 с.

Розробник (розробники)
силабусу навчальної дисципліни

Олена ПЕРУНОВА

Гарант освітньо-професійної програми

Валентина НЕСТЕРЕНКО

Завідувач кафедри
обліку і оподаткування

Тетяна КОВАЛЬОВА